

ሁለገብ ኅብረት ሥራ ማኅበራት – ከአዋጅ ቁጥር 985/2016

የተወሰዱ ተዛማጅ ይዘቶች

Multipurpose Cooperatives – Relevant Provisions of the Cooperative Societies Proclamation No. 985/2016
(Federal Negarit Gazette No. 7, 23 December 2016)

ይህ ሰነድ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 985/2016ን መሠረት በማድረግ ከ«ሁለገብ» ማኅበራት ጋር የሚዛመዱ አንቀጾችን በአማርኛ ማጠቃለያ መልክ ያቀርባል። ማጠቃለያዎቹ የይዘት ትርጉም እንጂ የአዋጁ ቃል በቃል ጥቅስ አይደሉም፤ ለሕጋዊ አገልግሎት የአዋጁን ኦረጅናል ቅጂ ይመልከቱ።

1. ትርጓሜና የማኅበር ዓይነት

አንቀጽ 2(6)	«ሁለገብ የኅብረት ሥራ ማኅበር» ማለት ለአባላቱ የማምረትና አገልግሎት የመስጠት ተግባራትን ለማከናወን የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማኅበር ነው።
አንቀጽ 8(1)	የኅብረት ሥራ ማኅበር ምርት ለማምረት፣ አገልግሎት ለመስጠት፣ ወይም ምርት ማምረትና አገልግሎት መስጠት ተግባርን አጣምሮ ሊመሠረት ይችላል።
አንቀጽ 8(2)	የሚቋቋሙ ማኅበራት በሕግ በተከለከሉ፣ ለሕዝብ ሞራል በሚዳረሩ ወይም የአካባቢ ደኅንነትን በሚጎዱ ዘርፎች መሆን የለባቸውም። ሥልጣን ያለው አካል ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጥናት ካካሄደ በኋላ የአማራጭ ዘርፎችን በማቅረብ ሙያዊ ድጋፍ ይሰጣል።

2. አመሠራረትና አባልነት

አንቀጽ 7(2)	መሠረታዊ ማኅበር በተወሰነ አካባቢ በሚኖሩ ወይም በሚሠሩ፣ ወይም በተወሰነ ሙያ በተሰማሩ ግለሰቦች፣ ቢያንስ በ50 አባላት ይመሠረታል።
አንቀጽ 7(3)፣ 7(4)	ሥልጣን ያለው አካል በመመሪያ እንደ ሥራው ባሕርና ኢኮኖሚያዊ አዋጭነት አነስተኛውን የአባላት ቁጥር ሊወስን ይችላል፤ ሆኖም ከ10 ቢያንስ አይችልም። በፌዴራል ደረጃ የሚደራጁ መሠረታዊ ማኅበር አባላት ከሁለት ወይም ከዚያ በላይ ክልሎች የተውጣጡ መሆን አለባቸው።
አንቀጽ 24(2)	የመሠረታዊ ማኅበር አባል ዕድሜው 18 ዓመት የሞላው፣ የማኅበሩን ዕጣና የምዝገባ ክፍያ መክፈል የሚችል፣ የማኅበሩን ዓላማና መተዳደሪያ ደንብ ተቀብሎ ግዴታዎችን ለመወጣት ፈቃደኛ የሆነ መሆን አለበት።
አንቀጽ 22(1)	መሠረታዊ ማኅበር በዕቅዱና በአዋጭነት ጥናቱ መሠረት ቢያንስ የአንድ ዓመት የሥራ ወጪውን የሚሸፍን መነሻ ካፒታል ይዞ መመሥረት አለበት።
አንቀጽ 27(1)፣ 27(2)	ማኅበሩ በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ የተወሰነ ተመጣጣኝ ዋጋ ያላቸውን ዕጣዎች ይሸጣል፤ ሲመሠረት ከዕጣው ቢያንስ አንድ አምስተኛ ይሰበሰባል፤ ቀሪው በአራት ዓመት ውስጥ ይሸጣል። የአንድ አባል ዕጣ ከጠቅላላው 10% መብለጥ የለበትም (አንቀጽ 27(5))።

3. ዓላማዎች (አንቀጽ 4)

አንቀጽ 4(1)–(3)	አባላት በተናጠል መፍታት የማይችሏቸውን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ችግሮች በጋራ መፍታት፤ የአባላትን ዕውቀት፣ ሀብትና ጉልበት በማስተባበር የተሻለ ውጤት ማግኘት፤ በአባላት መካከል በራስ መተማመንን ማጎልበት።
---------------	--

አንቀጽ 4(4)	የምርትና የአገልግሎት ወጪን በመቀነስ ለአባላት የሚያስፈልጋቸውን ግብዓት ወይም አገልግሎት በአነስተኛ ዋጋ ማቅረብ፤ ምርታቸውና አገልግሎታቸው የተሻለ የገበያ ዋጋ እንዲያገኝ ማድረግ።
አንቀጽ 4(5)፣ 4(7)	የቴክኒክ ዕውቀትን በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችሉ ሁኔታዎችን ማስፋፋትና ሥራ ፈጠራን ማበረታታት፤ ለአባላት ብድር መስጠትና ኢንቨስትመንትን ማስፋፋት።
አንቀጽ 4(9)፣ 4(10)	ግለሰብ አባላት ለብቻቸው ቢሠሩ ሊደርስባቸው የሚችለውን ጉዳትና ኪሳራ በጋራ በማካፈል መቀነስ፤ በትምህርትና ሥልጠና የአባላትን ማሳበራዊና ኢኮኖሚያዊ እቅም ማሳልበት።

4. የማህበራት ተግባር (አንቀጽ 21፣ 23)

አንቀጽ 21(2) ሐ፣ መ	ለአባላት ከምርት በፊትና በኋላ የምርት ጥራት ላይ ሥልጠና መስጠት፤ ለአባላት የመጋዘን አገልግሎት መስጠት።
አንቀጽ 21(2) ሠ፣ ረ	የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶችን መገኛ፤ የአባላትን ምርት ሰብስቦ እሴት መጨመርና ለአባል ለሆኑበት ዩኒየን ወይም ፌዴሬሽን ማቅረብ፤ ወይም የተሻለ የገበያ መድረክ ፈልጎ መሸጥ።
አንቀጽ 21(6)	ማንኛውም ማህበር ከአባላቱ የሰበሰበውን ምርት በዚያው የምርት ዘመን ውስጥ በወቅቱ የገበያ ዋጋ የመሸጥ ኃላፊነት አለበት።
አንቀጽ 21(7)	ማህበራት በሚያከናውኑት የሥራ እንቅስቃሴ በአካባቢና በሰው ደኅንነት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ እካባቢን የመጠበቅ፣ የማልማትና የመንከባከብ ኃላፊነት አለባቸው።
አንቀጽ 21(8) ለ	በአባሉ ጥያቄና ፈቃድ ለሰብል ወይም ለእንስሳት ወይም ለሌላ ምርት እደጋ የሚሸፍን አነስተኛ የመድን አገልግሎት መስጠት ወይም የመድን ድርጅት ወኪል መሆን።
አንቀጽ 23(1)	ለአባል ላልሆኑ በውል መሠረት አገልግሎት መስጠት፣ የመንግሥትን የግብርና ግብዓት ማሰራጨት፣ በመንግሥት የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎችን ማሰራጨት፣ ከልማት ኢጋሮች የሚገኙ ተዘዋዋሪ ብድሮችና ማህበራዊ አገልግሎቶችን ማሰራጨት፣ እና በግብርና ሥራ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የምርት ማሳደጊያ ግብዓት ማቅረብና ምርታቸውን መሰብሰብ።

5. መርሆዎችና የአባላት ግዴታ

አንቀጽ 5(1)–(3)	በፈቃደኝነት የተመሠረተ፣ ለሁሉም ክፍት፣ ያለ አድልዎ፤ በአባላት የሚተዳደር ዴሞክራሲያዊ ድርጅት፤ ትርፍ ከተጣራ በኋላ ለመጠባበቂያና ለሌሎች አገልግሎቶች ከተቀነሰ በአባላት በተሳተፉአቸው መሠረት ይከፋፈላል።
አንቀጽ 25(2) መ	አባላት ከማህበሩ ጋር በውል ወይም በመተዳደሪያ ደንብ በተወሰነው መሠረት የምርትና የአገልግሎት ግብይት ማድረግ አለባቸው።
አንቀጽ 29(2)	ማንኛውም አባል ዕጣው ምንም ያህል ቢሆን እንደ ድምፅ ብቻ አለው።
አንቀጽ 45	ከተጣራ ትርፍ 30% ለመጠባበቂያ ይቀነሳል (እስከ ካፒታሉ 30% ድረስ)፤ ቀሪው በጠቅላላ ጉባኤ ይከፋፈላል።

6. የመንግሥት ድጋፍና ልዩ መብቶች (አንቀጽ 43፣ 70)

አንቀጽ 43(1)	ከገቢ ግብር ነፃ መሆን (አባላት በትርፍ ድርሻቸው ላይ ግብር ይከፍላሉ)፤ ለሥራ ወይም አገልግሎት ከክልል መሬት በምደባ ማግኘት፤ ከብሔራዊ የኅብረት ሥራ ማሠልጠኛ ተቋም ሥልጠናና ድጋፍ ማግኘት፤ ሌሎች ድጋፎች።
------------	--

አንቀጽ 43(2)	ማንኛውም መሠረታዊ ማኅበር ከንብረቱ ጋር በተያያዘ በፍርድ ቤት ለሚያካሂደው ክርክር ከሚከፈል የዳኝነት ክፍያ ነፃ ነው።
አንቀጽ 70(7)፣ 70(8)	ሥልጣን ያለው አካል ለማኅበራት የምርት ግብይት መያዝ ድጋፍ ይሰጣል፤ ማኅበራትን የሚመራ የአሰራር ሥርዓት ይዘረጋል።

7. ከአገልግሎት መግለጫው ጋር ያለ ግንኙነት

«ሁለገብ ... በአንድ ቋት»	አንቀጽ 2(6)፣ 8(1)
«ጥራት ያላቸው የግብርና ግብዓቶች በፍትሐዊ ዋጋ»	አንቀጽ 4(4)፣ 23(1)። ማስታወሻ፦ አዋጁ «የግብርና ግብዓት» ይላል እንጂ ምርጥ ዘር፣ ማዳበሪያና የሰብል ሕክምና መድኃኒቶችን በስም አይዘረዝርም።
«ምርትን ያለ ደላላ ቀጥታ ወደ ገበያ ማቅረብ»	መግቢያ (አላስፈላጊ የገበያ ሰንሰለት ማሳጠር)፣ አንቀጽ 21(2) ረ፣ 21(6)። «ያለ ደላላ» የሚለው ቃል በአዋጁ የለም።
«የጋራ መጋዘን»	አንቀጽ 21(2) መ
«የትራንስፖርት አገልግሎት»	አዋጁ ስለ ትራንስፖርት አገልግሎት በግልጽ አይደነግግም፤ ሊታይ የሚችለው በአንቀጽ 21(2) ሠ (የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶች) እና በመተዳደሪያ ደንብ ተጨማሪ ተግባራት (21(2) ሰ) ሥር ነው።
«የፍጆታ ዕቃዎች ማሰራጨት»	አንቀጽ 23(1) ለ (በመንግሥት የሚቀርቡ የፍጆታ ዕቃዎች)
«የአባላት ገቢ ማሳደግ»	አንቀጽ 4(4)፣ 45
«የኢንቨስትመንት አቅም ማጎልበት»	አንቀጽ 4(7)፣ 22፣ 27
«በምዕራብ ጎጃም ዞን»	አንቀጽ 7(2) የአካባቢ ወሰንን የሚመለከት ድንጋጌ ነው፤ ዞን-ተኮር ድንጋጌ አዋጁ ውስጥ የለም። «84» የሚለው የማኅበራት ቁጥር ከአዋጁ የሚገኝ መረጃ አይደለም፤ ከምዝገባ መረጃዎ ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

8. ሌሎች ተዛማጅ ሰነዶች

1. የኅብረት ሥራ ማኅበራት አደረጃጀት መመሪያ (Cooperatives Organizational Directive) – «Multi-purpose Cooperative» የሚል ትርጓሜ ይዟል። ለዚህ ገጽ በጣም ቅርብ ሰነድ።

<https://www.moa.gov.et/wp-content/uploads/2024/08/Cooperatives-Organizational-Directive.pdf>

2. የፌዴራል ኅብረት ሥራ ኢጀንሲ ማቋቋሚያ አዋጅ (FAOLEX) – የማኅበራትን ምርት ገበያ እንዲያገኝ ማስተዋወቅ የሚል ተግባር ይዟል። ዓመተ ምሕረቱ ከርዕሱ ብቻ የተገመተ ነው (2002 ዓ.ም. ይመስላል)።

<https://faolex.fao.org/docs/pdf/eth44185.pdf>

3. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 106/2004 – ለቀድሞው አዋጅ 147/1998 የወጣ፤ አሁን ሥራ ላይ ላይሆነ ይችላል።

https://www.metaappz.com/References/ethiopian_laws/federal/re_106_2004/en/pdf

4. የአዋጅ 985/2016 ሌላ ቅጂ (metaappz)።

https://www.metaappz.com/References/ethiopian_laws/federal/pr_985_2016/en/pdf

5. የምርምር ጽሑፍ፡- Challenges of multipurpose cooperatives in the marketing of agricultural products in the southwest part of Ethiopia – ለጥናት ማጣቀሻ እንጂ ኦሪሴላዊ መመሪያ አይደለም።

<https://pubs.ufs.ac.za/index.php/ijms/article/view/1306>

6. የምርምር ጽሑፍ፡- Cooperation for competition: linking Ethiopian farmers to markets (Wageningen University) – ለጥናት ማጣቀሻ ብቻ።

<https://research.wur.nl/en/publications/cooperation-for-competition-linking-ethiopian-farmers-to-markets/>

ማስታወሻ፡ የውጭ ሰነዶች የተመለከቱት በፍሊጋ ውጤት ቅንጣቢ መልክ ብቻ ነው፤ ሙሉ ይዘታቸው አልተነበበም። ከመጠቀም በፊት በራስዎ ያረጋግጡ። ሁለገብ ማኅበራትን ብቻ የሚመለከት የተለየ መመሪያ PDF አልተገኘም።